

Рецензія

на дисертацію **Марченко Галини Віталіївни** «Розвиток медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.)», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертації. Медіаосвіта є необхідною в сучасному інформаційному суспільстві, оскільки медіа впливають на формування світогляду, стереотипів і цінностей школярів, які мають широкий доступ до інформації та розважального контенту через Інтернет та соціальні мережі. Учителі початкових класів повинні бути готові працювати з цими новими медіаформатами й розуміти їх вплив на розвиток і навчання школярів, для цього отримати належні знання та навички, щоб допомогти учням розуміти й аналізувати медійний контент, критично оцінювати інформацію та розрізняти дезінформацію. Майбутні вчителі початкової школи повинні бути озброєні знаннями про цифрову безпеку, навчати учнів розуміти ризики інтернет-комунікації та використання соціальних мереж.

Розвиток медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України є надзвичайно актуальною темою, оскільки сприяє підготовці вчителів, які зможуть ефективно працювати з медійними ресурсами, розвивати медіаграмотність і забезпечувати безпеку в цифровому середовищі. Вивчення питання розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи відповідає сучасним вимогам до вчителя Нової української школи, тому вибір теми дисертації є актуальним і відповідає запитам сучасного суспільства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до напряму дослідження науково-дослідної роботи кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка «Становлення та розвиток освіти та виховання в різні історичні періоди» (державний реєстраційний номер 0110U002112). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 3 від 26.10.2018 р.) та узгоджено з рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в Україні (витяг № 2 від 27.03.2019 р.).

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів підтверджується комплексним історико-педагогічним аналізом проблеми розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України зазначеного періоду; обраними науковими методологічними підходами дослідження (акмеологічним, діяльнісним, інформаційним, історико-педагогічним, системним); принципами вивчення зазначеної проблеми (історизму, об'єктивності, науковості, єдності історичного й логічного); характеристикою методів проведеного історико-педагогічного

дослідження (історико-генетичного, історико-хронологічного, історико-ретроспективного); широкою апробацією одержаних результатів на всеукраїнському й міжнародному рівнях; значною кількістю опублікованих матеріалів (16 статей, з яких 14 одноосібні; 7 – у наукових фахових виданнях України), де оприлюднено висновки дослідження.

Дослідниця на основі глибокого й різнобічного аналізу обґрунтовує сутність базових понять проблеми розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи, здійснює цілісний аналіз особливостей становлення і розвитку медіаосвіти, описує дидактичні складники системи медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи, зокрема основні теорії медіаосвіти, принципи, завдання та функції сучасної медіаосвіти тощо; аналізує історію розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.) та сучасні тенденції розвитку.

Наукових результатів дослідниця досягає завдяки використанню комплексу методів, серед яких теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення); метод контент-аналізу; історико-ретроспективний та історико-хронологічний методи; метод наукової екстраполяції; емпіричні методи (спостереження, тестування, констатувальний експеримент) та методи математичної статистики.

Ступінь новизни основних результатів дисертації.

Новаторський характер наукових висновків дослідження визначається тим, що вперше здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз особливостей становлення й розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України; обґрунтовано періодизацію розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи; узагальнено основні події з історії розвитку медіаосвіти; виокремлено та обґрунтовано тенденції розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи, визначено критерії (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний та креативний), показники; подано характеристику рівнів розвитку медіаграмотності майбутніх учителів початкової школи (базовий, конструктивний та креативний); удосконалено історико-педагогічні знання щодо особливостей розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкових класів в університетах України (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.); уточнено поняття «розвиток», «медіаосвіта», «майбутній учитель початкової школи», «медіаосвіта майбутнього учителя початкової школи», «професійна підготовка», «медіаграмотність» тощо; подальшого розвитку набули наукові знання про тенденції розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України в процесі професійної підготовки.

Практична цінність результатів дослідження визначається можливістю використання матеріалів дослідження в процесі написання монографій, підручників, наукових праць з історії педагогіки, історії розвитку медіаосвіти в Україні, а також при підготовці майбутніх учителів початкової школи. Цінним буде пропонуване дослідження для розробки лекційних курсів, методичних матеріалів, для післядипломної освіти та

вчителів загальноосвітніх навчальних закладів під час організації освітнього процесу в початковій школі тощо.

Фактів про порушення академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Марченко Галини Віталіївни «Розвиток медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.)», висловлюємо побажання рекомендаційного характеру:

Логічно було б авторці представити модель розвитку медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України, змістовий блок якого містив би дисципліни психолого-педагогічного й гуманітарного циклів і спеціальний курс, що стосується теми дослідження, а саме: «Розвиток медіаосвіти майбутніх учителів початкової школи в університетах України».

Висловлене зауваження має дискусійно-рекомендаційний характер і не впливає на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації вимогам, що передбачені пунктами 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, що виконане на актуальну тему й відповідно до вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка Марченко Галина Віталіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання

Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Любов БАШМАНІВСЬКА

В.О. Підпис засвідчую:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА

Handwritten signature: О. Рибак

Handwritten signature: Вікторчук